

Plán podpory pohybu dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních a státní politiky školního a vysokoškolského sportu pro období 2024–2028

PhDr. Ondřej Andrys, MAE, MBA, MPA

státní tajemník v Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy

Úvodní komentář

Trend životního stylu v posledních letech ukazuje na významný pokles přirozených pohybových aktivit a s tím související významný nárůst zdravotních obtíží a nemocí spojených s nedostatkem pohybu, jakými jsou např. obezita, diabetes 2. typu, vysoký krevní tlak, bolesti zad, ale i komplikace v oblasti duševního zdraví. Velmi silně se tato situace týká také dětí a mladých lidí, u nichž byl navíc v důsledku nedávného období pandemie nemoci covid-19 a s ní souvisejících opatření dlouhodobě nedostatečný rozsah pohybových aktivit ještě více umenšen.

Je naprosto jednoznačné, že role školy a školního prostředí, kde děti, žáci a studenti (dále jen „žáci“) po mnoho let tráví značnou část dne a získávají také významné návyky pro další život, je pro podporu řešení problémů spojených s nedostatkem pohybových aktivit žáků zcela zásadní a je potřeba je v rámci cílené státní politiky adekvátně využívat. Škola samozřejmě nemůže plně nahradit komplexní akcent na zdravý životní styl kladený jak v době vzdělávání, tak v době mimo něj, v rámci volného času a rodinných aktivit. Může ale významně ovlivnit dopad rodinného prostředí, které z různých důvodů u mnoha žáků důraz na zdravý životní styl a s ním související dostatek pohybových aktivit neposkytuje, a tím i snížit negativní vliv socioekonomických aspektů na vzdělávání konkrétních žáků. Právě tím, že bude na úrovni školy rozvoj pohybových aktivit žáků v rámci celého dne tráveného ve škole adekvátně a systematicky podporován.

Novela zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů, definuje s účinností od 1. 4. 2023 nově i problematiku školního a vysokoškolského sportu a ukládá Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy podporovat školní a vysokoškolský sport a vytvářet podmínky pro jeho rozvoj. Za tímto účelem má pak ministerstvo poskytovat finanční podporu ze státního rozpočtu a dále vypracovávat návrh plánu státní politiky školního a vysokoškolského sportu.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy oblast školního sportu a vysokoškolského sportu vnímá jako součást **širšího konceptu opatření, aktivit a činností, které ve vzájemné synergii významně zvýší pohybovou aktivitu žáků**, a současně sníží negativní dopady nedostatečného pohybu na jejich fyzické i duševní zdraví.

Národní **koncepční dokument** připravený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a schválený vládou dne 27. 3. 2024 je zpracován v členění na dvě části.

Pilíře podpory pohybu ve školách

První část se věnuje **podpoře pohybových aktivit žáků ve školách a školských zařízeních** a staví na několika základních pilířích:

- 1. Podpora aktivního pohybového režimu žáků během celého dne**
 - *Aktivní transport z/do školy, aktivní přestávky, pohybové chvíle, otevřená hřiště, kampaň na podporu pohybu*
- 2. Výuka tělesné výchovy**
 - *Úprava kurikula (RVP ZV, RVP ZŠS), větší využití disponibilních hodin pro TV, inovace pregraduální přípravy učitelů TV, další vzdělávání pedagogických pracovníků, metodické aktivity a metodicko-vzdělávací portál, extrakurikulární aktivity, větší zapojení*

aprobovaných učitelů TV do výuky na 1. stupni ZŠ, specifická podpora rozvoje pohybových dovedností dětí v mateřských školách

3. Pohybové a sportovní aktivity v zájmovém vzdělávání

- Školní družiny, školní kluby, střediska volného času

4. Rozvoj sportovní infrastruktury

- Obnova a rozvoj školní infrastruktury a vysokoškolských sportovních areálů

5. Evaluace podpory pohybových aktivit

- Monitoring pohybových aktivit dětí a mládeže, evaluace podmínek pro aktivní pohybový režim ve školách a školských zařízeních, evaluace pohybové gramotnosti

Školní a vysokoškolský sport

Druhá část dokumentu se explicitně věnuje oblasti **školního a vysokoškolského sportu**:

1. Školní sport

- Školní sportovní soutěže, příprava sportovně talentovaných žáků

2. Vysokoškolský sport

- Podpora pohybových aktivit na vysokých školách, podpora duální kariéry sportovců

Při implementaci plánu podpory se významně počítá se **spoluprací s Českou školní inspekcí** jako národní autoritou pro hodnocení kvality a efektivitu vzdělávání a důležitou institucí s celostátním dopadem v oblasti metodické podpory škol a školských zařízení nejen v tématech souvisejících s pohybovými aktivitami a zdravým životním stylem žáků. Právě Česká školní inspekce v roce 2022 provedla celostátní testování tělesné zdatnosti žáků vybraných ročníků základních a středních škol, které poskytuje velké množství důležitých zjištění, a následně vytvořila v praxi velmi dobře využitelné **metodické doporučení pro podporu pohybových aktivit**, které staví na konceptu tzv. **Aktivní školy** pracujícím s podporou pohybové aktivity na úrovni škola – třída – žák a definujícím čtyři základní pilíře:

- a) **průběžné zvyšování kvality výuky tělesné výchovy,**
- b) **atraktivní, dostatečná a dostupná nabídka pohybových aktivit v zájmovém vzdělávání,**
- c) **školní sportovní akce jako významné události školního roku,**
- d) **formování pohybového režimu žáků ve školním prostředí.**

Koncept tzv. Aktivní školy tak, jak jej popisuje Česká školní inspekce, plně koresponduje s tím, jak o problematikách souvisejících s podporou pohybu žáků uvažuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Dokumenty vznikaly v přirozené synergii.

Významným aktérem při implementaci opatření vzešlých z tohoto plánu a při řízení celého procesu bude vedle vlastního Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy také **VICTORIA Vysokoškolské sportovní centrum Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy**. Počítat je pak třeba také se zapojením samotných mateřských, základních a středních škol, školských zařízení a jejich zřizovatelů a s úzkou spoluprací s **vysokými školami** a jejich reprezentacemi, a to jak v oblasti podpory vysokoškolského sportu, tak v oblasti přípravy pedagogických pracovníků pro regionální školství a v oblasti komplexní evaluace pohybové aktivity českých dětí a mládeže.

Dalším aktérem v oblasti implementace bude **Národní pedagogický institut ČR**, který metodicky rozvíjí, sleduje, analyzuje, vede a řídí problematiku propojování formálního a neformálního vzdělávání včetně zájmového a zájmové vzdělávání ve střediscích volného času, školních družinách a školních klubech.

Samozřejmě je také spolupráce s **Národní sportovní agenturou** a dalšími významnými **subjekty vládního i nevládního charakteru**, které se podpoře pohybových aktivit, rozvoji pohybových dovedností nebo přímo sportu dětí, žáků a studentů věnují.

Odkazy

Plán podpory pohybu dětí, žáků a studentů: [Mládež v pohybu a ve zdraví 2024-2028 - edu.cz](https://edu.cz)

Metodické doporučení Aktivní škola: [Česká školní inspekce - Metodické doporučení – Aktivní škola – Inspirace pro podporu pohybových aktivit žáků \(csicr.cz\)](https://csicr.cz)